

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim
z dnia*

- PROJEKT -

***Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej
na terenie Powiatu Sępoleńskiego
na lata 2024-2026***

*„ Kiedy śmieje się dziecko,
śmieje się cały świat ”*

Janusz Korczak

Sępólno Krajeńskie, grudzień 2023 rok

SPIS TREŚCI

<i>I. WSTĘP</i>	3
<i>II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU</i>	6
<i>III. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM</i>	6
<i>IV. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM</i>	13
4.1. <i>Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku</i>	14
4.2. <i>Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku</i>	15
4.3. <i>Dom Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy</i>	15
4.4. <i>Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy</i>	16
4.5. <i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego pn. „Rodzinny Dom Dziecka w Wąwelnie”</i>	17
4.6. <i>Ilość ogółem dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywających w pieczy instytucjonalnej z podziałem na gminy wraz z poniesionymi wydatkami na ten cel</i>	17
<i>V. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW</i>	19
<i>VI. ANALIZA SWOT</i>	23
<i>VII. CELE PROGRAMU</i>	24
<i>VIII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2024-2026 NA TERENIE POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO</i>	30
<i>IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU</i>	31
<i>X. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU</i>	31
<i>XI. ZAKOŃCZENIE</i>	32

I. WSTĘP

Dzieci w rodzinie powinny być otaczane opieką rodziców, powinny być obdarzone miłością i poczuciem bezpieczeństwa. Najbliższe otoczenie modeluje w dziecku obraz życia codziennego i przygotowuje je do dorosłości.

Niestety istnieją rodziny, których funkcjonowanie jest nieprawidłowe i wymagają one pomocy z zewnątrz, ponieważ same nie są w stanie rozwiązać problemów, które piętrząc się pogłębiają tylko ich niewydolność. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być i powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Jednak nawet wzmożona praca z rodziną nie zawsze przynosi pożądane rezultaty. W sytuacjach takich konieczna jest pomoc innych osób, instytucji i państwa.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.¹

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą: zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. W Powiecie Sępoleński funkcję tę pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku – zgodnie z Zarządzeniem Nr 34/2011 Starosty Sępoleńskiego z dnia 23 listopada 2011 roku. Do głównych zadań w tym zakresie należą: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem. Ponadto, rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.

¹ Art. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2001 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.)

Do zadań własnych powiatu należy również przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze.

Podstawą opracowania 3-letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego na lata 2024-2026 jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Program rozwoju pieczy zastępczej służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Sępoleńskim. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania programu mogą ulegać zmianom i uzupełnieniom.

Program został przygotowany przede wszystkim w oparciu o diagnozę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Sępoleńskiego w okresie od 01.01.2021 do 30.09.2023. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano między innymi sprawozdania i informacje własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Celem Programu jest rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym należytej opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, organizowanie pomocy dla osób usamodzielnianych poprzez wspieranie procesu usamodzielnienia, jak również organizowanie różnorodnych form wsparcia dla osób prowadzących różne formy pieczy zastępczej. Program jest ponadto kontynuacją działań podjętych w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sępoleńskim na lata 2021 – 2023”, który został przyjęty przez Powiat Sępoleński Uchwałą Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim Nr XXX/140/2020 z dnia 18 grudnia 2020 r. i realizowany był przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. W związku z upływającym okresem obowiązywania powyższego Programu, należało opracować nowy dokument, który swoimi założeniami wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022 – 2030.

Rezultaty, jakie zostały osiągnięte w poprzednim Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sępoleńskim na lata 2021-2023, to:

- zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach;
- podnoszenie kwalifikacji koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie pracy z dziećmi i rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach;

- wsparcie funkcjonujących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy;
- zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat wartości rodziny, rodzicielstwa zastępczego poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne;
- zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie rzeczowe i finansowe;
- prowadzenie mieszkania chronionego treningowego dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą;
- wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin biologicznych zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych poprzez objęcie wsparciem projektem „Rodzina w Centrum 3”.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.);
2. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 1991 r. nr 120, poz. 526);
3. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.);
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954);
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 listopada 2023 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 2452);
9. Strategia Rozwoju Usług Społecznych do roku 2030 przyjęta Uchwałą Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 roku;
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sępoleńskiego na lata 2022 – 2030.

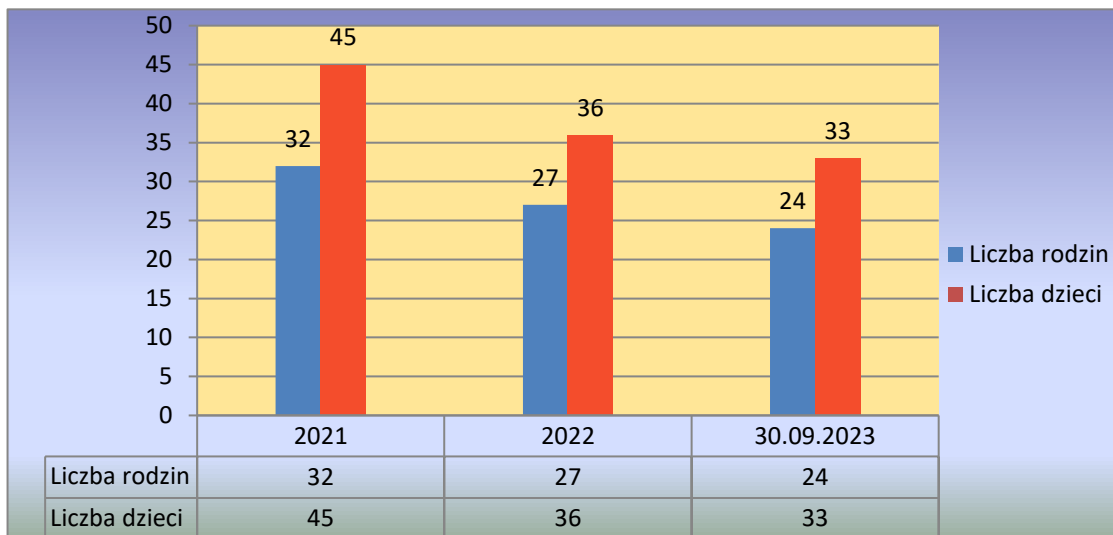
III. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM

Rodzina zastępcza to oparta na modelu wychowania rodzinnego forma pieczy zastępczej nad dziećmi i młodzieżą pozbawionymi trwale lub czasowo opieki rodziców biologicznych, która w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, możliwości zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, możliwości właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są rodziny zastępcze:

- spokrewnione (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);

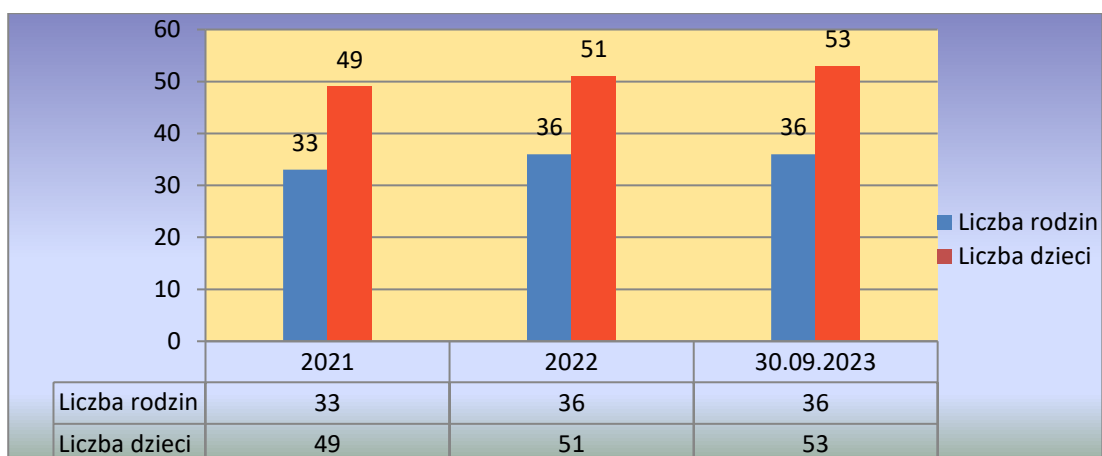
Wykres 1. Rodziny zastępcze spokrewnione funkcjonujące na terenie Powiatu Sępoleńskiego w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

- niezawodowe (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);

Wykres 2. Rodziny zastępcze niezawodowe funkcjonujące na terenie Powiatu Sępoleńskiego w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

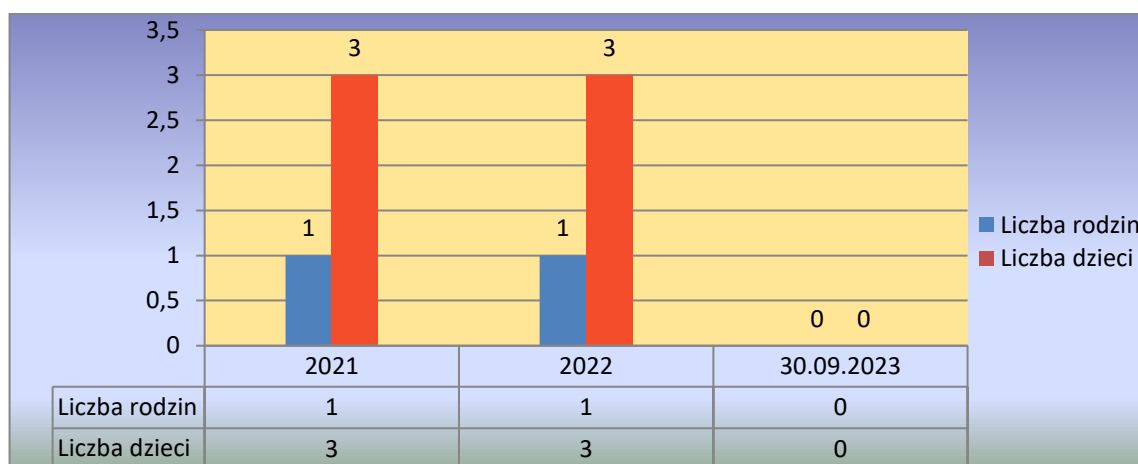
Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

- zawodowe (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka), a wśród nich:

- a. pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego (umieszcza się w nich nie więcej niż 3 dzieci, w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej jest dopuszczalne umieszczanie w tym samym czasie większej liczby dzieci - na pobyt okresowy, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, nie dłużej niż na 4-8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o: powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej);
- b. specjalistyczna (umieszcza się w niej dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, tj. niedostosowanych społecznie; w rodzinie tej może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci).

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego od 1 lutego 2018 roku do 30 czerwca 2022 roku funkcjonowała 1 rodzina zastępcza zawodowa, w której przebywało troje dzieci.

Wykres 3. Rodziny zastępcze zawodowe funkcjonujące na terenie Powiatu Sępoleńskiego w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

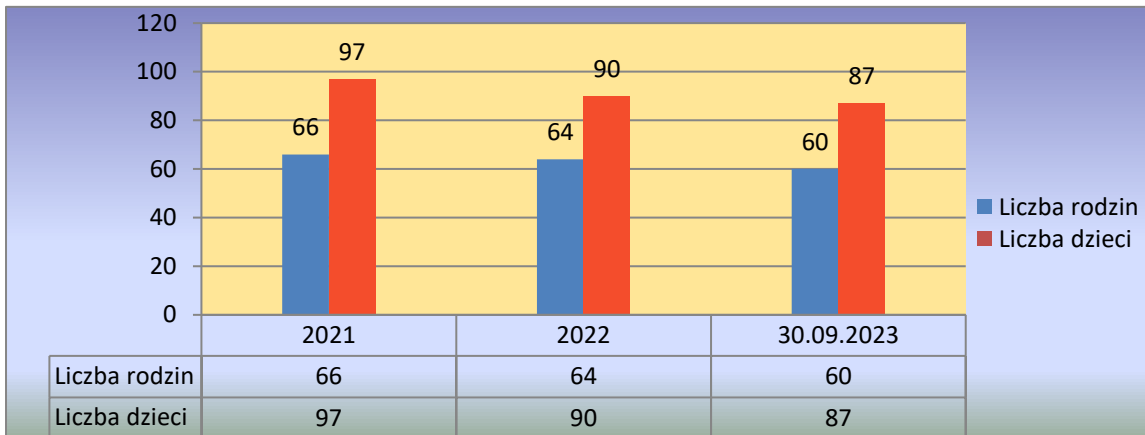

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Ponadto na terenie powiatu chojnickiego funkcjonuje 1 rodzina zastępcza zawodowa, z którą Powiat Sępoleński ma zawartą umowę od 1 czerwca 2023 roku do 31 maja 2027 roku. W rodzinie tej przebywa 3 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Sępoleńskiego.

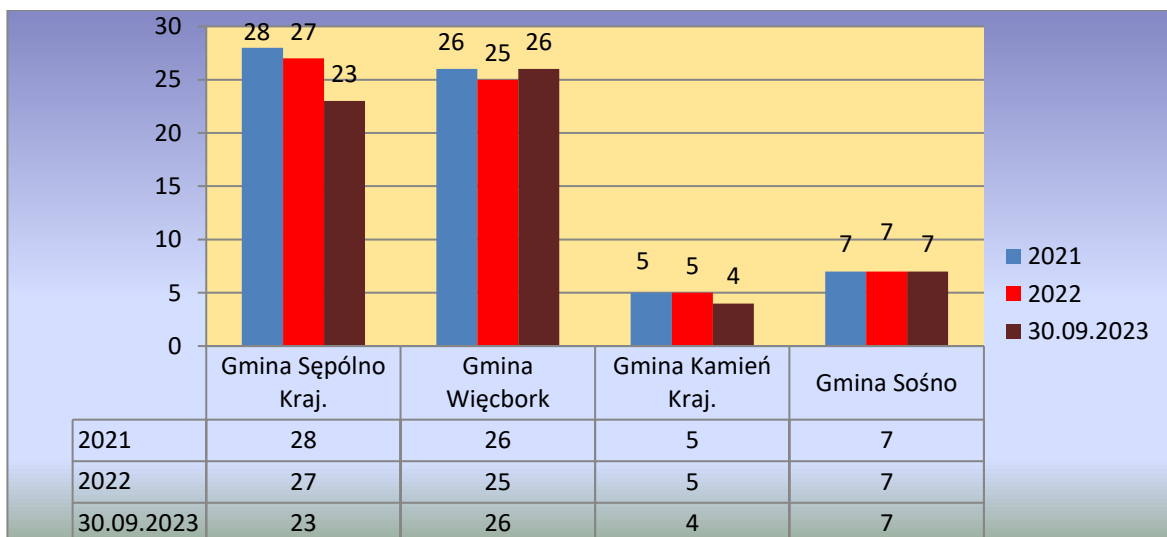
Wykres 4. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego ogółem w okresie 01.01.2021r. – 30.09.2023r.

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

W Powiecie Sępoleńskim rodziny zastępcze funkcjonują na terenie 4 gmin powiatu tj. Gmina Sępólno Krajeńskie, Gmina Więcbork, Gmina Kamień Krajeński, Gmina Sośno.

Wykres 5. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Sępoleńskim z podziałem na gminy w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Wykaz rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w danej gminie Powiatu Sępoleńskiego dokładniej obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego z podziałem na gminy w okresie 01.01.2023 r. - 30.09.2023 r.

Gmina	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach	Ogółem	
					Liczba rodzin	Liczba dzieci
Sępólno Kraj.	11	14	12	17	23	31
Więcbork	10	15	16	24	26	39
Kamień Kraj.	2	3	2	3	4	6
Sośno	11	2	6	9	7	11
Ogółem	24	34	36	53	60	87

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 2. Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej przez PCPR rodzinom zastępczym funkcjonującym na terenie Powiatu Sępoleńskiego w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. – 30.09.2023 r.
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Sępoleńskiego	97	90	87
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych (wraz z jednorazową pomocą, dofinansowanie do wypoczynku oraz koszty związane ze zdarzeniem, mającym wpływ na jakość sprawowanej opieki).	932.350	1.007.971	753.898
Kwota wypłaconego dodatku wychowawczego dla rodzin zastępczych (do 31 maja 2022 r.)	367.427	166.045	0,00

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 3. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Sępoleńskiego z podziałem na miejsce pochodzenia dziecka, na dzień 30.09.2023 r.

Lp.	Powiat pochodzenia dziecka	Wychowankowie - liczba
1.	Powiat Sępoleński	49
2.	Powiat Białogardzki	1
3.	Powiat Piliński	2
4.	Powiat Koniński	1
5.	Powiat Tucholski	1
6.	Miasto Zabrze	1
7.	Powiat Rawicki	1
8.	Powiat Średzki	2
9.	Miasto Bydgoszcz	3
10.	Powiat Radziejowski	2
11.	Powiat Wejherowski	2
12.	Powiat Żniński	1
13.	Powiat Chojnicki	2
Razem		68

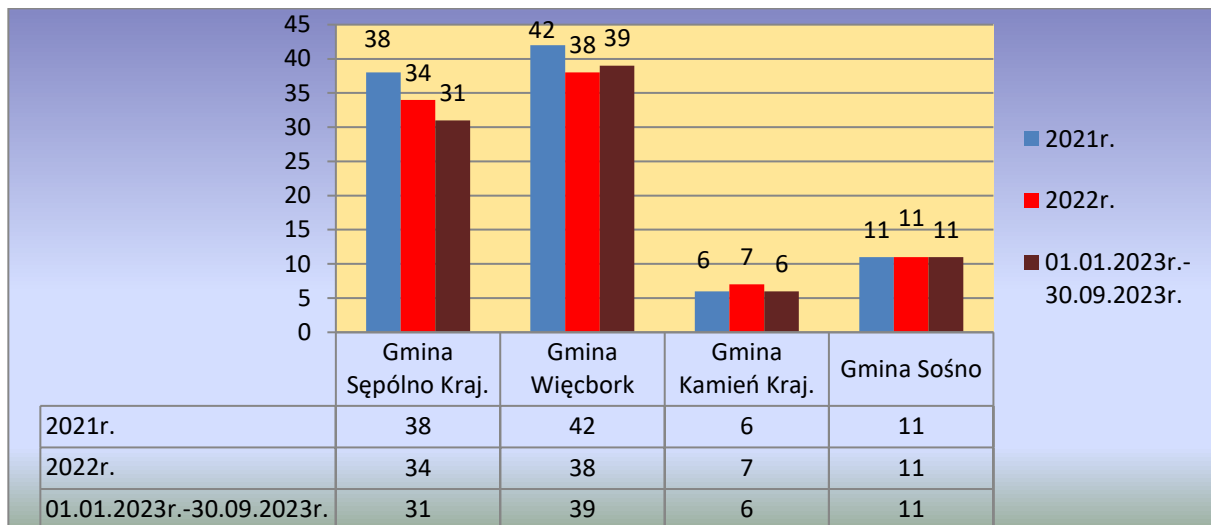
Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 4. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywająca w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów oraz na terenie Powiatu Sępoleńskiego, jak również wydatki Powiatu Sępoleńskiego na ten cel w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. - 30.09.2023 r.
Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Sępoleńskiego, przebywających w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka na terenie innych powiatów	40	40	46
Kwota wydatków Powiatu Sępoleńskiego poniesiona z tego tytułu w złotych	742.893	817.304	570.070
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych pochodzących z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywających na terenie Powiatu Sępoleńskiego	77	71	65
Kwota wydatków Powiatu Sępoleńskiego poniesiona z tego tytułu w złotych	685.285	752.159	562.854

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Wykres 6. Liczba dzieci na terenie Powiatu Sępoleńskiego przebywających w rodzinach zastępczych z podziałem na gminy, z których pochodzą dzieci, w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Z analizy powyższych tabel wynika, że w stosunku do roku 2021 następuje lekki spadek liczby rodzin zastępczych.

Rodziny zastępcze są wspierane w swoim funkcjonowaniu między innymi poprzez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy regularnie odwiedzają rodziny zastępcze. Takie działanie ma na celu ustalenie sytuacji przyjętego dziecka, sposobu sprawowania opieki, dbania o zapewnienie dzieciom prawidłowych warunków rozwoju i wychowania, odpowiednich do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju.

Ponadto osoby pełniące funkcję rodzinnej pieczy zastępczej mogą liczyć na wsparcie specjalistyczne oferowane w ramach projektu partnerskiego realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu pn. „Rodzina w Centrum 3”, który jest realizowany w latach 2021-2023 w ramach RPO WKP na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 9 Solidarne Społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych. Rodziny w ramach niniejszego projektu mogą skorzystać między innymi ze wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapii rodzinnej, superwizji, warsztatów jednodniowych dla rodzin zastępczych, warsztatów „Moje emocje”, warsztatów dla dzieci i młodzieży w tym socjoterapeutycznych, grup wsparcia, spotkań dotyczących rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Ponadto został złożony wniosek o dofinansowanie nowej edycji projektu, planowanej na kolejne lata.

W 2021 roku tut. PCPR pozyskał 5 osób na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym 2 małżeństwa. W 2022 roku 2 osoby – małżeństwo, natomiast w bieżącym roku do 30.09.2023 roku 4 osoby – 2 małżeństwa.

W celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej PCPR systematycznie zamieszcza ogłoszenia w prasie lokalnej, mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej.

Tutejszy PCPR przyłączył się również do kampanii „JUŻ JESTEŚ?” prowadzonej przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, której celem jest zwiększenie świadomości oraz wzmocnienie społecznego dyskursu na temat wsparcia i rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej.

Konieczna jest kontynuacja realizowanych działań wspierających rodzicielstwo zastępcze, intensywna praca w kierunku promocji rodzicielstwa zastępczego, w celu pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych oraz utworzenie zawodowych rodzin zastępczych.

IV. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE SĘPOLEŃSKIM

Do zadań własnych powiatu, w zakresie opieki nad rodziną i dzieckiem, należy między innymi zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej w szczególności przez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży. Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. W realizacji powyższego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ściśle współpracuje z sądem, kuratorami, innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej oraz placówkami opiekuńczo - wychowawczymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się kierowaniem małoletnich do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie.

Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest orzeczenie sądu rodzinnego. Dziecko może być przyjęte do placówki opiekuńczo - wychowawczej również na wniosek rodzica, opiekuna prawnego bądź na prośbę samego dziecka. W przypadkach konieczności zapewnienia natychmiastowej opieki - na polecenie sędziego, kiedy jest doprowadzone przez policję, szkołę lub inne osoby, placówki przyjmują dzieci bez skierowania oraz postanowienia Sądu.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych umieszczane są dzieci powyżej 10 roku życia.

Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa.

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego funkcjonuje Centrum Administracyjne Domów Dla Dzieci w Więcborku, które obsługuje placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego tj.: Dom Dla Dzieci Nr 1 i Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku oraz Dom Dla Dzieci Nr 3 i Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy. W każdym z Domów Dla Dzieci w Więcborku i Małej Cerkwicy może przebywać do 14 wychowanków.

Na dzień 30.09.2023 r. w Domach Dla Dzieci w Więcborku i Małej Cerkwicy przebywało łącznie 52 dzieci, w tym 27 dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego.

4.1. Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku

Placówka spełnia wymagania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720).

Tabela 5. Liczba wychowanków Domu Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku, na dzień 30 września 2023 r.

Lp.	Powiat pochodzenia dziecka	Wychowankowie - liczba
1.	Powiat Sępoleński	7
2.	Powiat Kołobrzeski	2
3.	Powiat Chojnicki	2
4.	Powiat Koszaliński	2
Razem		13

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 6. Liczba nowych wychowanków umieszczonych w Domu Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku w okresie 01.01.2023 r. – 30.09.2023 r.

Lp.	Placówka	Liczba wychowanków	Wychowankowie z Powiatu Sępoleńskiego	Wychowankowie z innych powiatów
1.	Dom Dla Dzieci Nr 1 w Więcborku	7	5	2

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

4.2. Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku

Placówka spełnia wymagania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720).

Tabela 7. Liczba wychowanków Domu Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku, na dzień 30 września 2023 r.

Lp.	Powiat pochodzenia dziecka	Wychowankowie - liczba
1.	Powiat Sępoleński	6
2.	Powiat Chojnicki	1
3.	Miasto Bydgoszcz	1
4.	Powiat Piłski	2
5.	Powiat Kołobrzeski	1
6.	Powiat Żniński	1
7.	Powiat Malborski	1
8.	Powiat Świdwiński	1
Razem		14

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 8. Liczba nowych wychowanków umieszczonych w Domu Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku w okresie 01.01.2023 r. – 30.09.2023 r.

Lp.	Placówka	Liczba wychowanków	Wychowankowie z Powiatu Sępoleńskiego	Wychowankowie z innych powiatów
1.	Dom Dla Dzieci Nr 2 w Więcborku	2	1	1

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

4.3. Dom Dla Dzieci Nr 3 w Malej Cerkwicy

Placówka spełnia wymagania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720).

Tabela 9. Liczba wychowanków Domu Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy wg stanu na dzień 30 września 2023 roku.

Lp.	Powiat pochodzenia dziecka	Wychowankowie - liczba
1.	Powiat Sępoleński	6
2.	Powiat Tucholski	2
3.	Powiat Lubański	2
Razem		10

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 10. Liczba nowych wychowanków umieszczonych w Domu Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy w okresie 01.01.2023 r. – 30.09.2023 r.

Lp.	Placówka	Liczba wychowanków	Wychowankowie z Powiatu Sępoleńskiego	Wychowankowie z innych powiatów
1.	Dom Dla Dzieci Nr 3 w Małej Cerkwicy	1	1	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

4.4. Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy

Placówka spełnia wymagania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz. 1720).

Tabela 11. Liczba wychowanków Domu Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy wg stanu na dzień 30 września 2023 roku.

Lp.	Powiat pochodzenia dziecka	Wychowankowie - liczba
1.	Powiat Sępoleński	8
2.	Powiat Iławski	1
3.	Powiat Toruński	1
4.	Miasto Bydgoszcz	2
5.	Powiat Piotrkowski	1
6.	Powiat Kołobrzeski	2
Razem		15

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 12. Liczba nowych wychowanków umieszczonych w Domu Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy w okresie 01.01.2023 r. – 30.09.2023 r.

Lp.	Placówka	Liczba wychowanków	Wychowankowie z Powiatu Sępoleńskiego	Wychowankowie z innych powiatów
1.	Dom Dla Dzieci Nr 4 w Małej Cerkwicy	3	2	1

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

4.5. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego pn. „Rodzinny Dom Dziecka w Wąwelnie”

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego do dnia 31.12.2022r. funkcjonowała jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego pn. „Rodzinny Dom Dziecka w Wąwelnie”, która była przeznaczona dla 7 wychowanków. Niestety osoby prowadzące placówkę podjęły decyzję o zakończeniu jej działalności.

4.6. Ilość ogółem dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywających w pieczy instytucjonalnej z podziałem na gminy wraz z poniesionymi wydatkami na ten cel

Tabela 13. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywających w placówkach opiekuńczo- wychowawczych oraz poniesione wydatki Powiatu Sępoleńskiego na ten cel w okresie 01.01.2021r. - 30.09.2023r.

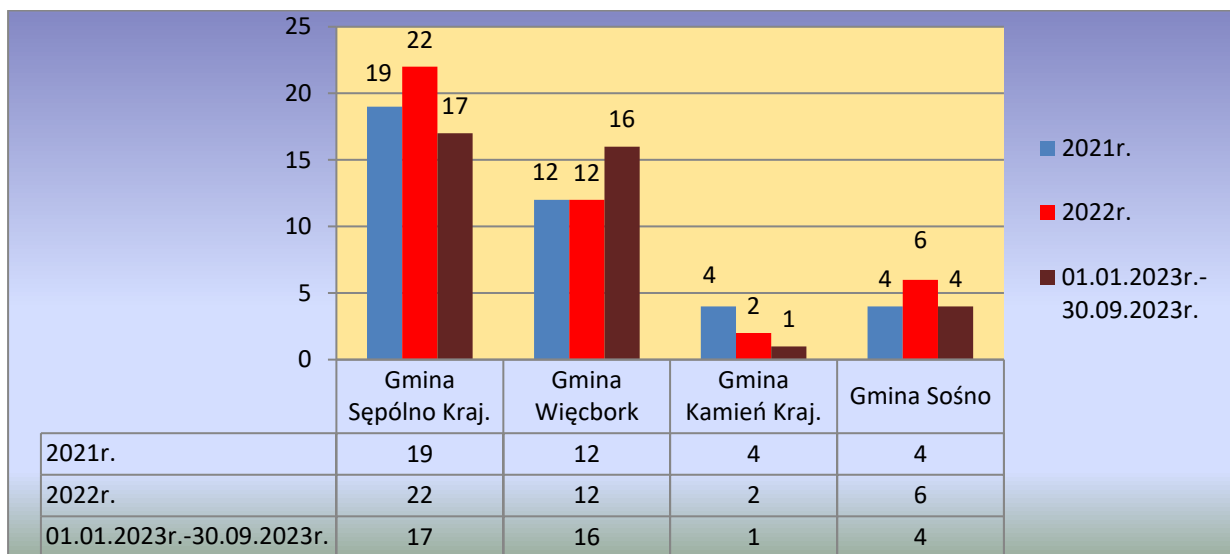
Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. -30.09.2023 r.
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów	2	2	1
Kwota poniesionych wydatków przez Powiat Sępoleński na rzecz innych powiatów (w zł)	75.916	73.162	37.754
Liczba dzieci przebywających w Domach Dla Dzieci w Więcborku i w Małej Cerkwicy	30	35*	37
Kwota poniesionych wydatków przez Powiat Sępoleński na utrzymanie dzieci w DDD w Więcborku i w Małej Cerkwicy (w zł)	1.561.720	2.077.105	1.796.287
Liczba dzieci przebywających w Rodzinnym Domu Dziecka w Wąwelnie	7	8*	0

Kwota poniesionych wydatków przez Powiat Sępoleński na utrzymanie dzieci w RDD w Wąwelnie (w zł)	289.094	289.955	0
--	---------	---------	---

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

* W 2022r. trójka dzieci przebywała w RDD a następnie została umieszczona w DDD Nr 1 oraz DDD Nr 4

Wykres 7. Liczba dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy, z których pochodzą dzieci, w okresie 01.01.2021 r. – 30.09.2023 r.

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021/2022 były objęte wsparciem w postaci dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego na mocy art. 113a oraz art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zadanie to było realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie do 31 maja 2022r. Od 1 czerwca 2022r. zadanie to zostało przejęte przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Tabela 14. Kwota wypłaconego dodatku dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie 01.01.2021 r. – 31.05.2022 r.

	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. - 30.09.2023 r.
Kwota wypłaconego dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego dla dzieci przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego	35.250,00	15.000,00	0
Kwota wypłaconego dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego	286.421,94	116.148,21	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Z analizy powyższych tabel wynika, że w roku 2022 nastąpiło zwiększenie liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Z przedstawionych danych można wywnioskować, że wiele dzieci z terenu Powiatu Sępoleńskiego potrzebuje zapewnienia opieki, którą z powodu posiadania małej liczby kandydatów na rodziny zastępcze, jest w stanie zapewnić jedynie placówka opiekuńczo-wychowawcza.

V. USAMODZIELNIENIE WYCHOWANKÓW

Do zadań powiatu należy również usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą zarówno rodzinną, jak również instytucjonalną.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto, osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Celowe zatem jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie umieszczonej w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu, opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”:

- 1) przyznaje się pomoc na:
  - kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia.

Na podstawie art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zwana dalej "osobą usamodzielnianą", zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;

- 2) pieniężną na kontynuowanie nauki;
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie - w formie rzeczowej.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. Opiekunem usamodzielnienia może być osoba tworząca rodzinę zastępczą, prowadząca rodzinny dom dziecka, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, osoba będąca w placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej wychowawcą lub psychologiem, pracownik organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub inna osoba wyznaczona przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia, lub inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą i zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności sporządza się indywidualny program usamodzielnienia. W programie wychowanek oraz opiekun usamodzielnienia uwzględnia przede wszystkim założenia związane z tokiem nauki, podjęciem zatrudnienia oraz określa czy ma zapewnione mieszkanie.

Usamodzielnieni wychowankowie objęci są pomocą socjalną, która w szczególności polega na monitorowaniu ich sytuacji życiowej, dochodowej i rodzinnej. Wychowankowie w okresie 01.01.2021-30.09.2023 mogli korzystać ze wsparcia w postaci pomocy prawnej oferowanej w ramach działalności Punktu Specjalistycznego Poradnictwa, funkcjonującego w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto usamodzielnieni wychowankowie w okresie 01.01.2021-30.09.2023 mogli korzystać ze wsparcia specjalistycznego w ramach projektu partnerskiego realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku pn. „Rodzina w Centrum 3” w ramach RPO WKP na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 9 Solidarne Społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych. Wychowankowie w ramach powyższego projektu mogli skorzystać między innymi z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, oferty bonów edukacyjnych, grup wsparcia oraz warsztatów.

Utworzone zostało mieszkanie treningowe dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, funkcjonujące w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, które ma na celu zapewnienie usług bytowych oraz nauki. Jak również rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia, przez osoby usamodzielnione opuszczające pieczę zastępczą i będące w wieku 18-25 lat oraz pochodzące z terenu powiatu sępoleńskiego lub zameldowane na terenie powiatu sępoleńskiego. Wychowankowie mogą liczyć na wsparcie pracownika socjalnego oraz opiekuna mieszkania, którzy są pracownikami PCPR. Przeznaczone jest dla 2 osób, które mają do dyspozycji własny pokój, wspólną kuchnię, korytarz, łazienki wraz z WC.

Ponadto mieszkanie zostało wyposażone w meble, sprzęt gospodarstwa domowego oraz inne wyposażenie niezbędne do prawidłowego funkcjonowania samodzielnego gospodarstwa domowego oraz w instalację wodociągową, kanalizacyjną, elektryczną, centralnego ogrzewania.

W roku 2021 z mieszkania chronionego treningowego skorzystało 3 wychowanków, w 2022 roku również 3 wychowanków, natomiast w okresie od 01.01.2023 do 30.09.2023 skorzystało 2 wychowanków. Łącznie zamieszkiwały 4 osoby, z czego 2 usamodzielniały się i obecnie zamieszkują samodzielnie.

Tabela 15. Liczba usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych w okresie 01.01.2021 r. - 30.09.2023 r. wg form udzielonej pomocy

Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. - 30.09.2023 r.
Ogólna liczba usamodzielniających się wychowanków	31	36	41
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki	12	11	10
kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki (w zł)	47.077	56.788	38.650
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymywali pomoc pieniężną na usamodzielnienie	4	2	2
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (w zł)	21.338	7.842	16.807
Liczba wychowanków rodzin zastępczych, którzy otrzymywali pomoc pieniężną na usamodzielnienie w formie rzeczowej	1	0	2
kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie w formie rzeczowej (w zł)	1.577	0,00	6.116

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Tabela 16. Liczba usamodzielniających się wychowanków oraz wysokość wypłaconej pomocy dla usamodzielniających się wychowanków, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii i młodzieżowy ośrodek wychowawczy w okresie 01.01.2021r. - 30.09.2023r.

Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	01.01.2023 r. - 30.09.2023 r.
Ogólna liczba usamodzielniających się wychowanków	36	24	26
Liczba usamodzielniających się wychowanków, którzy otrzymali comiesięczną pomoc na kontynuowanie nauki	6	7	6
Kwota wypłaconej comiesięcznej pomocy na kontynuowanie nauki (w zł)	27.933	24.245	22.666
Liczba usamodzielniających się wychowanków, którzy otrzymali pomoc pieniężną na usamodzielnienie.	2	5	2
Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej na usamodzielnienie (w zł)	14.397	32.555	16.807
Liczba usamodzielniających się wychowanków, którzy otrzymali pomoc na zagospodarowanie	4	3	3
Kwota wypłaconej pomocy na zagospodarowanie (w zł)	6.544	5.172	5.860

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Kraj. z siedzibą w Więcborku

Analizując powyższe tabele, można stwierdzić, że liczba usamodzielniających się wychowanków kontynuujących naukę, na przestrzeni lat kształtuje się na podobnym poziomie.

Podobnie obrazuje się sytuacja z liczbą wychowanków korzystających z pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie, również nie ulega wielkim zmianom.

VI. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest niezwykle efektywną metodą rozpoznania słabych i silnych stron funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Sępoleńskim, jak również szanse i zagrożenia, które mogą wystąpić w obszarze działania.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, - prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze, - prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze, - zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - szkolenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - realizacja projektu „Rodzina w Centrum 3”, - stały kontakt PCPR z instytucjami samorządowymi, - funkcjonowanie Centrum Administracyjnego Domów Dla Dzieci w Więcborku, - wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia, - mieszkanie treningowe dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, - brak rodzinnego domu dziecka, - brak rodziny zastępczej zawodowej na terenie Powiatu Sępoleńskiego, - brak rodzin pomocowych, - małe zainteresowanie korzystaniem z poradnictwa specjalistycznego, - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców biologicznych, - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne, - kampania promująca rodzicielstwo zastępcze, - pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze, - stałe szkolenia i doskonalenie zawodowe kadry, - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, - możliwość powrotu dzieci do rodziny naturalnej poprzez koordynowanie stałej i efektywnej współpracy z asystentami rodziny. - utrzymanie mieszkania treningowego dla usamodzielniających się wychowanków. 	<ul style="list-style-type: none"> - patologizacja i nieporadność życiowa rodzin naturalnych, - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych, - brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, - brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny, - trudności we współpracy z innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie - ciągły wzrost liczby dzieci potrzebujących zapewnienia im pobytu w pieczy zastępczej; - brak uregulowań w przepisach prawa oraz zapisy nieadekwatne do występujących potrzeb.

VII. CELE PROGRAMU

Cel 1. Promowanie i rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego

Lp.	Działania	Termin realizacji	Efekty	Wskaźniki	Realizator
1.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez media, a także organizowanie imprez rodzinnych, festynów, konferencji itp.	2024-2026	Powstanie różnorodnych form opieki zastępczej w powiecie sępoleńskim	1.Ilość zamieszczonych ogłoszeń w mediach 2.Ilość przeprowadzonych imprez rodzinnych, festynów, konferencji	lokalne instytucje i organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2.	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego	2024-2026	Wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych	Liczba rodzin zastępczych	PCPR
3.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w szczególności zawodowych oraz niezawodowych	2024-2026	Przeprowadzone szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Liczba rodzin, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	PCPR
4.	Tworzenie rodzinnych form rodzicielstwa zastępczego. Finansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych	2024-2026	Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie sępoleńskim zgodnie z ustalonym limitem na dany rok kalendarzowy	Liczba zawodowych rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie sępoleńskim	PCPR

Głównym założeniem celu jest promowanie idei rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Cel 2. Wsparcie istniejących form pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Termin realizacji	Efekty	Wskaźniki	Realizator
1.	Objęcie funkcjonujących rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	2024-2026	Prawidłowe funkcjonowanie rodzin	1.Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem koordynatora 2.Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR
2.	Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia specjalistów w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną	2024-2026	Rozwiązywanie trudności związanych z deficytami dzieci i rodziny	Liczba rodzin zastępczych objętych wsparciem specjalistów	PCPR
3.	Organizowanie szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych w celu rozwoju ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych	2024-2026	Podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin zastępczych	Liczba szkoleń	PCPR
4.	Utrzymanie standardów usług	2024-2026	1.Wzrost wiedzy i umiejętności wśród kadry pomocy społecznej i kadry współpracującej w obszarze pomocy rodzinie i dziecku 2.Poznanie i wdrożenie dobrych rozwiązań w obszarze pomocy rodzinie i dziecku 3. Wsparcie przez organizacje pozarządowe pracowników pomocy społecznej oraz kadry współpracującej	1. Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników 2. Liczba projektów w zakresie pieczy zastępczej 3. Liczba programów w zakresie pieczy zastępczej	Rada Powiatu, Centrum Administracyjne Domów Dla Dzieci w Więcborku, PCPR, gmina

5.	Współpraca z powiatami, z których pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego	2024-2026	Sprawny przepływ informacji między poszczególnymi podmiotami realizującymi zadania na rzecz pieczy zastępczej na poziomie gminnym, powiatowym	Liczba porozumień	PCPR
6.	Realizacja świadczeń fakultatywnych finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	2024-2026	Polepszenie warunków materialnych rodzin zastępczych	Liczba udzielonych świadczeń fakultatywnych	Powiat, Gmina, PCPR
7.	Wsparcie rodzin zastępczych rodzinami pomocowymi	2024-2026	Zapewnienie dzieciom czasowej opieki w momencie niemożności sprawowania jej przez rodzinę zastępczą	1. Liczba rodzin zastępczych korzystających z rodzin pomocowych 2. Liczba rodzin pomocowych	Rada Powiatu, Starosta, PCPR
8.	Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	2024-2026	Wsparcie przy wypełnianiu funkcji rodzin zastępczych	1. Liczba rodzin zastępczych korzystających z osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki 2. Liczba osób do pomocy przy sprawowaniu opieki	Rada Powiatu, PUP

Szczególnie istotne jest położenie nacisku na świadczenie pomocy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich nałożonych na rodziny zastępcze, umożliwiając dostęp do profesjonalnej i systemowej pomocy i wsparcia. Wspieranie rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej pozwoli na wzmocnienie jej podstawowych funkcji.

Cel 3. Objęcie pomocą i wsparciem rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Termin realizacji	Efekty	Wskaźniki	Realizator
1.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy z instytucjami, w celu powrotu dzieci do rodzin naturalnych	2024-2026	1.Przejmowanie przez rodziny biologiczne opieki nad własnym dzieckiem 2.Realizacja przez rodzinę biologiczną zobowiązań zawartych w kontrakcie z asystentem rodziny	1.Liczba dzieci powracających z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do biologicznych rodzin 2. Liczba rodzin naturalnych współpracujących na rzecz poprawy swojego funkcjonowania i polepszenia sytuacji finansowo-bytowej	Asystenci rodzin zatrudniani przez gminę, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnianymi przez PCPR
2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, Poprzez organizowanie zajęć warsztatowych, kontrakty indywidualne, indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	2024-2026	Poprawa funkcjonowania rodzin naturalnych	Liczba warsztatów i zajęć	Asystenci rodzin zatrudniani przez gminę, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnianymi przez PCPR

W przypadku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej należy podejmować działania z rodzicami biologicznymi, aby dzieci jak najszybciej mogły powrócić do rodziny naturalnej. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest współdziałanie i otwarcie się rodziców naturalnych na działania pomocowe, a przede wszystkim chęć odzyskania dzieci i ich powrotu do rodziny.

Cel 4. Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej

Lp.	Działania	Termin realizacji	Efekty	Wskaźniki	Realizator
1.	Współuczestniczenie w sporządzaniu i realizacji indywidualnych programów usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	2024-2026	Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia	Liczba sporządzonych programów usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze
2.	Realizacja świadczeń finansowych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej.	2024-2026	Poprawa sytuacji finansowej wychowanków	Liczba wychowanków otrzymujących świadczenie na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie	Rada Powiatu, Gmina, PCPR
3.	Umożliwienie korzystania ze specjalistycznego poradnictwa	2024-2026	Prawidłowe funkcjonowanie wychowanków	Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających ze wsparcia	PCPR, OPS
4.	Przystępowanie do konkursów i realizacja projektów w ramach środków pozabudżetowych w tym z Unii Europejskiej na rzecz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2024-2026	Dodatkowe wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków	1.Liczba realizowanych projektów 2.Liczba wychowanków, którzy uczestniczyli w konkursach i projektach	Rada Powiatu, PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze
5.	Utrzymanie mieszkania treningowego	2024-2026	Poprawa sytuacji mieszkaniowej wychowanków	Liczba wychowanków zamieszkujących w mieszkaniu treningowym	PCPR

Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej na ogół nie mogą liczyć na wsparcie ze strony swoich rodzin naturalnych, dlatego też bardzo istotna jest kwestia wsparcia tych młodych osób w drodze do samodzielności, szczególnie na początku procesu usamodzielnienia. Istotnym zadaniem jest wspieranie tych osób i udzielanie im pomocy w uzyskaniu przede wszystkim wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, które są przepustką do samodzielności. Bardzo ważna jest również pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe.

Koordinatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sępólnie Krajeńskim z siedzibą w Więcborku przy współpracy, w szczególności:

- 1) placówek opiekuńczo- wychowawczych;
- 2) ośrodków pomocy społecznej;
- 3) Powiatowego Urzędu Pracy w Sępólnie Krajeńskim;
- 4) Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sępólnie Krajeńskim,
- 5) Kujawsko – Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu;
- 6) szkół, biur obsługi oświaty samorządowej;
- 7) policji;
- 8) kuratorów sądowych;
- 9) organizacji pozarządowych, stowarzyszeń
- 10) innych podmiotów i instytucji, np. sponsorzy, firmy i osoby szkolące.

VIII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2024-2026 NA TERENIE POWIATU SĘPOLEŃSKIEGO

Na terenie Powiatu Sępoleńskiego nie funkcjonuje zawodowa rodzina zastępcza. Natomiast Starosta Sępoleński podpisał umowę z rodziną zamieszkującą na terenie Powiatu Chojnickiego, która pełni funkcję rodziny zastępczej zawodowej dla 3 rodzeństwa z naszego powiatu. Biorąc pod uwagę jednak zapotrzebowanie w zakresie pozyskania rodzin zastępczych celem zapewnienia dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych, a szczególnie dzieciom do 10 roku życia oraz oferowany programem system wsparcia rodzicielstwa zastępczego, zakłada się pozyskanie i utworzenie rodzin zastępczych zawodowych. W poprzednim programie ustalono limit na poziomie 2 rodzin zawodowych, niestety nie został on zrealizowany z powodu braku osób chętnych.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej oraz uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2024-2026, jak w poniższej tabeli.

Tabela 17. Limit rodzin zastępczych zawodowych na terenie Powiatu Sępoleńskiego w latach 2024-2026

Lp.	Rok	Limit rodzin zastępczych zawodowych
1.	2024	1
2.	2025	2
3.	2026	2

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026 na terenie Powiatu Sępoleńskiego są środki finansowe pochodzące w szczególności z:

- 1) budżetu Powiatu Sępoleńskiego;
- 2) budżetów samorządów gminnych;
- 3) budżetów samorządów powiatowych;
- 4) budżetu państwa;
- 5) odpłatności rodziców biologicznych;
- 6) państwowych funduszy celowych,
- 7) środków Unii Europejskiej oraz innych mechanizmów finansowania;
- 8) budżetów organizacji pozarządowych;
- 9) innych źródeł (np. darowizny).

X. SPOSÓB MONITOROWANIA PROGRAMU

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sępoleńskim na lata 2024–2026 odbywać się będzie na podstawie informacji dyrektora PCPR, przedkładanych Radzie Powiatu w Sępólnie Krajeńskim łącznie z corocznym sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań z zakresu pieczy zastępczej oraz analizy zbieranych informacji.

Program ma charakter otwartego dokumentu i będzie podlegał ewaluacji w zależności od istniejących potrzeb. Pierwsze sprawozdanie z realizacji niniejszego programu zostanie przedstawione w 2025 roku.

XI. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Sępoleńskiego na lata 2024-2026 wyznacza kierunki działań uznane za potrzebne i wartościowe. Uwidacznia on również, że forma opieki zastępczej powinna respektować prawo dziecka do stabilnego środowiska wychowawczego, do utrzymania osobistych kontaktów z rodziną, w tym powrotu do rodziny naturalnej. W przypadku kiedy dziecko musi znaleźć się poza rodziną biologiczną należy stworzyć jemu dogodne warunki najbardziej zbliżone do rodzinnych, niezależnie na jak długo trafia do innych form opieki zastępczej.